

anmeldelse af

Inger Thormann og Inger Poulsen: Spædbarnsterapi. Reitzel, 2013

Inger Thormann (IT) og Inger Poulsen (IP) har sammen skrevet bogen 'Spædbarnsterapi' - en fin lille bog om deres udvikling og anvendelse af spædbarnsterapi i Danmark.

Forfatterne har fra hver sin vinkel arbejdet med spædbørn og småbørn og deres familier igennem mange år, IT som psykolog på Skodsborg Observations- og behandlingshjem og IP som leder af og terapeut på Familiehøuset i Horsens. De to "fandt hinanden" i interessen for at videreudvikle den metode, den franske børnelæge og psykoanalytiker, Françoise Dolto udviklede i Paris, specielt op igennem 50'erne. Françoise Dolto og hendes elev, børnepsykiater og psykoanalytiker Caroline Eliacheff er hovedinspiratorer for IT og IP i forhold til udviklingen af den spædbarnsterapeutiske metode i Danmark.

Bogen er udgivet på Hans Reitzels forlag, med Ib Spang Olsens fine tegning på omslaget, så allerede på omslaget illustrerer bogen det spæde barns naturlige sårbarhed og den nænsomhed, alting i det spæde barns verden må omgærdes med. Illustrationen er både symbolsk og basal for bogens hele tema: at hjertet, som sæde for empati er afsæt i arbejdet .

Første del af bogen præsenterer spædbarnsterapiens teoretiske bagland, først og fremmest Françoise Dolto og hendes elev, Caroline Eliacheff, og desuden præsenterer forfatterne hver sit faglige bagland og deres daglige arbejde med spædbarnsterapi – illustreret med talrige grundigt beskrevne eksempler på spædbarnsterapi anvendt på spædbørn og små børn.

For Dolto, Eliacheff såvel som for IP&IT er det selvindlysende, at det spæde barn skal beskyttes, og samtidig udfordres til udvikling. Det handler om at finde den rette balance, og det lille barn er så sårbart og skrøbeligt, at dets opfattelse af sig selv og virkeligheden nemt bliver forvrænget af traumatiske oplevelser – der sker en opspaltning i barnets måde at indoptage oplevelserne – en forskydning i symboliseringsprocessen – så selv om barnets verden bliver rettet op og alt synes godt, kan en gammel spalte eller forskydning i symboliseringsprocessen fortsætte med at forstyrre barnets trivsel og udvikling. Og her kommer spædbarnsterapien som en mulighed for restitution. Spædbarnsterapien forløser tidlige traumer ved at sætte ord på barnets smerte, som terapeuten kan forestille sig den via empatisk arbejde med barnets traumehistorie, og indgiver håb for fremtiden.

'Spædbarnsterapi' er centreret om praksis og den måde, teorierne anvendes på i det praktiske kliniske arbejde –

Der er tale om terapi ind i et ualmindelig sårbart terapeutisk rum og derfor også en sart og fin proces, som kræver planlægning i de mindste detaljer. Jeg forestiller mig, at dette er grunden til, at fremstillingen sine steder kan være præget af "omstændelighed" – hver detalje og overvejelse beskrives, og derved fanger IT&IP noget af den stemning, som opstår i det terapeutiske rum, hvor et autentiske møde mellem et traumatiseret, anspændt eller underspændt lille barn og så terapeuten finder sted.

Mange taler om magien i disse øjeblikke og sine steder anvender IT&IP også dette ord, og samtidig

og heldigvis byder de også på andre forklaringer end magi på det, som sker i det terapeutiske møde. Dels Daniel Sterns 'nuværende øjeblikke', som kan udvikles til 'mødeøjeblikke' og dels med henvisning til Susan Harts neuropsykologiske forklaring.

Så selv om spædbarnsterapien kan virke magisk, så er den et håndværk, som med træning kan udvikle sig til et kunsthåndværk.

Man kan spørge, som nogen da også gør: hvad skal vi med gamle psykoanalytiske tilgange i dag, hvor betingelserne for personlighedsudvikling er helt anderledes end på Freuds, ja selv Dolto's tid? Og mit svar vil være - bestyrket af min erfaring med spædbarnsterapi: vi har brug for det, fordi visse fænomener i livet – f.eks. traumer – virker ind på sindet og/eller hjernen uafhængigt af personlighed og af de daglige vilkår. Traumer rammer os mennesker på de eksistentielle grundvilkår og er således uden for tid og sted i oplevelsen og i måden at sætte spor. Derfor er også Freuds, Bowlby's, Dolto's, Eliacheff's, Stern's og alle de andre gamles arbejde vigtige som afsæt for vores arbejde i dag, naturligvis suppleret med al den senere indhøstede viden, bl.a. den enorme mængde af ny viden om hjernens funktion, hvilket også i IT&IPs bog kommer til udtryk i opfølgning og inddragelse af den moderne neuropsykologi, repræsenteret ved Susan Hart, som på forbilledlig vis har formået at bygge bro mellem neuropsykologien og det spædbarnsterapeutiske rum.

Decideret psykoterapi med spædbørn er forholdsvis nyt i Danmark og metoden bliver – forunderligt nok - mødt med skepsis i den akademiske verden.

Spædbarnsterapi er et arbejdsområde og en metode som vanskeligt lader sig sætte på en positivistisk videnskabelig "evidens-formel", men samtidig er der her tale om en metode, som nemt burde kunne anerkendes indenfor videnskabernes verden, idet hver enkelt terapeutisk session gennemarbejdes grundigt i et team (bestående bl.a. af den berørte familie), og budskaberne formuleres konkret og nedskrives, før terapien føres ud i livet. Efter hver session analyseres og bearbejdes barnets reaktioner med henblik på, hvordan de kan forstås og anvendes i det videre arbejde og i barnets daglige liv.

Spædbarnsterapien er således ikke spor magisk. Den er en metode til at arbejde systematisk, grundigt og målrettet på at opnå et autentisk terapeutisk møde, hvor konkrete, præcise budskaber kan befordre den forandringens mulighed, som mødeøjeblikket åbner til.

Spædbarnsterapien arbejder neutralt, nøgternt og uden ambition på barnets vegne, i respekt for barnets livsproces. Den bygger på den gamle psykoanalytiske tanke om, at terapien via ordene forløser traumet igennem en empatisk og præcis formidling af sandheden om smerten i barnets traumehistorie. Den tidlige indgriben betyder desuden, at barnet skånes for, at de forvrængninger af virkeligheden, eller forskydninger i symboliseringsprocessen, som Dolto taler om, hurtigst muligt bliver løst op, så barnet hjælpes "tilbage" på en almindelig udviklings vej

Bogens mange eksempler understreger spædbarnsterapiens brede virkefelt. Vi hører om små børn i vidt forskellige former for livssituation og traumehistorie – og det centrale i terapien er hver gang: lykkes det at fortælle barnets historie om det smertefulde i traumet så præcist, at budskaberne kan forløse smerten og indgyde eller understøtte et reelt fremtidshåb i barnet.

Eksemplerne tyder på, at når den balance holder, hjælper terapien, og et kendetegn ved spædbarnsterapien er dens øjeblikkelige effekt: der er stort set altid en direkte reaktion fra barnet i terapien, og også en efterreaktion. Efterreaktionen kan undertiden være, som ved andre terapier, en forstærkning af symptomerne, som kan vække bekymring, men på grund af det høje informationsniveau til forældrene eller andre omsorgspersoner, som er en del af terapiens metode, bliver disse efterreaktioner indflettet i terapien på sigt.

I bogens anden del sætter forfatterne fokus på metodens muligheder i forhold til arbejde med større børn og voksne, hvor metoden ofte anvendes sammen med andre metoder, f.eks. sandplay, tegning og modellervoks (som også Dolto anvendte til større børn).

Desuden er forfatterne optaget af metodens anvendelsesmulighed både i formidling i tværfaglige sammenhænge og i arbejdet/samtaler indenfor andre gruppers arbejde end terapeuter.

Spædbarnsterapiens metode har f.eks. vist sig hensigtsmæssig til at hjælpe pædagoger og socialrådgivere til at være mere præcise og konkrete i almindelige daglige budskaber til børn og når de har til opgave at fortælle børn om svære eller komplekse forhold eller beslutninger.

En særlig betydning kan spædbarnsterapien få i forhold til adopterede børn eller andre børn, som har oplevet en adskillelse fra deres biologiske forældre, og endog for norges vedkommende end ikke har de biologiske forældres navne. Spædbarnsterapien sætter barnet ind i den oprindelige triade med de biologiske forældre, som er alle menneskers udgangspunkt -

'Spædbarnsterapi' er en sober og let tilgængelig fremstilling af Dolto og Eliacheff arbejder, teori og praksis, samt andre af "de gamle" teoretikere på spædbarnsområdet. Bogen er inspirerende for såvel psykologer og psykoterapeuter som for andre faggrupper, der arbejder med børn og familier. Foruden sit specifikke fokus på spædbarnsterapien, minder bogen os også om vigtigheden af nænsomhed og grundigt og respektfuldt samarbejde i opgaver med børn.

Absolut en vigtig bog for alle, som holder og ønsker at holde barnets bedste er i fokus.

Conni Gregersen

Cand.psych.aut.

Supervisor og specialist i psykoterapi

Psykologerne i Kalifornia

Issortarfimmut 1b

3900 Nuuk

Grønland

tlf.: +299 537751

conni@greennet.gl

www.psykologi.gl